

לכבוד

אבי גנון, המשנה למנהלת הכללית, יו"ר הוועדה לחיים בשותפות
ד"ר שרה זילברשטרום, לשכת השרה, מנהלת הוועדה לחיים בשותפות

תודה על שאפשרתם לי להשתתף במפגש השיתוף שהתקיים ב-27.1.22 בזום במעמד שרת החינוך.

מורי תל"ן, חוגים ותכניות העשרה מלמדים את ילדי ישראל בקביעות במוסדות החינוך – החל מתינוקות, משפחתונים, גנים פרטיים, מעונות יום, גני רשויות, צהרונים, בתי ספר ומתנ"סים.

זאת למעשה הסיבה שלקחתי חלק במפגש, על מנת לתת ראייה חינוכית הוליסטית מכל הרבדים.

ניר העמדה של העמותה בנושא חינוך לחיים בשותפות ו/או מיגור, מניעה וחינוך למניעת גזענות יציג כמה היבטים בהתייחסות לגילים השונים.

כידוע, אנו מנחילים לילדים ערכים שונים ע"י מגוון רחב של תכניות העשרה קבועות במוסדות החינוך כגון: מוזיקה, תנועה, יוגה, תאטרון וכיוצ"ב.

1. באופן כללי, בעת חלוקת אביזרים – ניתן להיות במודעות לגבי הבחירה של צבע מסוים (כי צבע אחר לא יפה?).

2. ההמחשה נעשית עם בובות בצבעי עור, שיער ועיניים מגוונים. יש ייצוג לכל הצבעים כך שכל ילד וילדה יחוו שייכים ותהא להם דמות להזדהות.

3. הפעילות בקבוצה תורמת לתחושת השייכות ויוצרת הנאה בפעילות המשותפת.

4. שותפות, הכלת האחר וגזענות- כיצד אנחנו פועלים בשיעורי היוגה בנושאים אלו?
• יוגה היא דרך חיים, לאהבה, אי אלימות, קבלת השונה, אי שיפוטיות, צניעות וענווה.

• במפגשי היוגה לילדים בפעוטונים וגנים הילדים ישובים במעגל. ישיבה באופן הזו בונה תחושת שוויון. במעגל אין מישהו שנמצא גבוה יותר או נמוך יותר. כולם, כולל המורה ישובים ופועלים בגובה העיניים. אנחנו גם מציינים בפני הילדים שכשילד אחד חסר, המעגל שלנו אינו שלם בלעדיו.

• בחלק מהמשימות התנועתיות כל ילד מוזמן להציע בתורו רצף תנועות או תנוחות יוגה, שכולם מבצעים עמו יחד.

• היוגה באופן כללי מלמדת איפוק, סובלנות וסבלנות דרך מה שנקרא 8 איברי היוגה ואלו מיושמים במפגשים בגנים על ידי תרגילים ומשימות רלוונטיים כמו תרגול תנוחות יוגה, תרגולים בזוגות או בקבוצות.

• במהלך מפגש אם מתעורר קושי רגשי או אחד הילדים, אנו עוצרים רגע. אחרי שביררנו מה קרה אנו משקפים לקבוצה מה קרה ואיך אנחנו פועלים כדי לסייע לילד להמשיך בשיעור וליהנות ממנו. מפתחים בילדים את תחושת הערבות ההדדית והאכפתיות לאחר.

• נמסטה- מחווה יוגית, שתמציתה זהה לפתגם "ואהבת לרעך כמוך". אנו קדים לאחר לשלום בברכה למי שהוא כפי שהוא תוך הערכה לבריאתו בצלם אלוהים.

• במפגשי היוגה אנו נעזרים בתרגילי עיסוי על ידי כדורים ומכשירי עיסוי שונים לכפות הידיים, הרגליים וכדומה. לעיתים בזוגות, לעיתים ב"רכבת" ילדים ואנחנו מלמדים את הילדים להתעניין האם לפרטנרים שלנו נעים או לא נעים, בודקים איתם מה היה לי נעים יותר? לקבל מגע אוהד או להעניק כזה.

- ביוגה הרבה מהתנחות והדימויים שאובים מהטבע. הטבע הוא מגוון. כך למשל כשמתרגלים תנוחת עץ, נתרגל עצים שונים ומגוונים בכל מיני גבהים וצורות ונעשה את הקישור לכך שכמו שעל עץ מיוחד וייחודי, כך כל אדם תורם מייחודיותו. מכל אדם יש לנו מה לקבל וללמוד.
- הגמישות שהיא תוצר של התנחות משפיעה גם על הגמישות המחשבית.

5. שותפות, הכלת האחר וגזענות- כיצד אנחנו פועלים בשיעורי תנועה בנושאים אלו?

- בגיל הרך אנו פועלים בריקוד ותנועה בליווי שירים ודקלומים אשר מעודדים חברות ואהבה לזולת.
- במהלך השיעור אנו מעודדים פעילות תנועתית קבוצתית ותרגול של עבודה אישית, כל מרכיבי הכושר כגון איפוק, ריסון, הקשבה, כיבוד המדריך וחברי הקבוצה – התנהגויות שהילדים משליכים לחיי היום יום שלהם.

6. שותפות, הכלת האחר וגזענות- כיצד אנחנו פועלים בשיעורי תאטרון בנושאים אלו?

- שיעורי תאטרון יכולים לתת מענה, הכרה והבנה מקרוב לחיים בשיתוף, הבנה וקבלת השונה.
- בגילי גן והכיתות הנמוכות דרך שיעורי העשרה קבועים בתאטרון, הילדים מציגים סיפור בעל ערך מוסף. תוך כדי ההצגה הילד עומד וחווה מצבים שונים ויכול לתת פתרונות לאותו מצב שיכולים לעזור לו ולצופים בו.
- הסיפורים יאפשרו לילדים להבין את החשיבות הערכית בשיתוף וקבלת האחר.
- לבוגרים - שיעורי תאטרון שבהם אין שיפוטיות וכל אחד מרגיש שהוא יכול להציג את עצמו בדרך מסוימת מבלי לקבל ביקורת.
- צפייה בהצגות זה אומנם מעביר עלול להעביר את המסר המבוקש, אך לא באותה עוצמה כאשר יש לילד חוויה עם הדמות עצמה כשהוא מתחפש ומציג אותה.

7. שותפות, הכלת האחר וגזענות- כיצד אנחנו פועלים בשיעורי טבע ובעלי חיים בנושאים אלו?

- דרך המפגש הקבוע עם מגוון בעלי חיים אפשר לעצב אישיות מחדש. אפשר לחנך לערכים ולגדל ילדים לתפארת. דרך החיבור הרגשי לטבע ולבעלי חיים, תוך שימוש בדמיון, הילד נחשף באופן חווייתי לערכים חינוכיים וחברתיים רבים כמו סבלנות, אמפטיה, קבלת השונה, קשב, חמלה, כבוד לזולת ועוד. אך צר לנו שמשרד החינוך מונע מילדי ישראל מפגשים אלו.
- בעלי החיים הכי קרובים אלינו באנושיות. ניתן ללמוד מהם שיתוף פעולה, הכלה, שמירה זה על זה, יצירת סינרגיה, אחריות, חמלה, שמירה על ערכי הזולת והכל ע"י תצפית, חקר, שיקוף וחיבור אל עצמך בראי החיה. אך כאמור כל זה נמנע מילדי ישראל.
- כמובן שלא ניתן לקבל את כל הערכים האלו מביקור בספארי. על משרד החינוך לבדוק שוב האם נכונה ההחלטה למנוע מילדי ישראל זכות לחינוך לבעלי החיים - כמשאב טבע קיומי המוכח כמיטיב לאין ערוך עם התלמידים בכל התחומים – רגשי, חברתי, נפשי וקוגניטיבי - אשר נפגעו כליל. ידוע ומובהק ע"י מאות מאמרים כי קשר עם בעלי חיים מפחית את רמת האלימות ומגביר יכולות קשב וריכוז, הזדהות, הפגת לחצים ובדידות, פתרון כל סוגיה בחיי הילד באמצעות בע"ח ועוד.
- אשמח לקיים דיון מיוחד בנושא זה כדי שנוכל להנגיש לילדי ישראל את החינוך המיטבי לו הם ראויים – גם באמצעות שיעורי העשרה של טבע ובעלי חיים.

8. שותפות, הכלת האחר וגזענות- כיצד אנחנו פועלים בשיעורי מוזיקה בנושאים אלו?

- תיפוף גוף מאפשר לנו לעבוד עם הכלי החשוב ביותר שלנו להתפתחות ברמה רגשית, פיזית, נפשית ומנטלית והוא הגוף שלנו. באמצעות תיפוף גוף הילדים לומדים להתחבר לקצב שלהם תוך כדי פיתוח כישורים חברתיים, שיתוף פעולה, הקשבה, חשיבה יצירתית ודימוי עצמי חיובי. דרך התרגילים והעבודה בשיתוף הילדים לומדים ליצור קשר ולהקשיב אחד עם השני, לעבוד בשיתוף פעולה, לומדים מה מונע מהם להתחבר ואיך להתגבר על זה. נבנית קבוצה שהופכת להיות עוגן ומעבדה ליצירת קשרים עם ערכים של הכלת האחר, נתינת מקום לכל אחד ותמיכה הדדית.
- בחירת שירים ספציפיים העוסקים בנושאים הללו ובניית מוזיקלית חודשית.
- פעילויות מוזיקליות בהן משמיעים לילדים מגוון רחב של מנגינות מכל העולם. המטרה היא ליצור כבר מגיל צעיר פתיחות (שלעתים אין אותה בבית, והמקום של המורים למוזיקה החל מהגיל הרך הוא לחשוף כמה שיותר כדי ליצור פתיחות, קבלה והכלה).
- בשיעורים עצמם - כשמבקשים להתחבר עם חברים יש לוודא שהילדים פועלים עם כלל הילדים בגן/ בכיתה, ולא רק עם אותו חבר/ה. תשומת לב מיהם אותם הילדים שקשה להם להתחבר ולמצוא חבר כדי שבשיעורים הבאים נוכל לתת להם לבחור ראשונים עם מי הם רוצים להתחבר, כדי שלא יהיו "ברירת מחדל" - החיבור לזוגות והעבודה בזוגות מסייעת לחיזוק הפן הרגשי שאתו מתמודדים ילדים.
- בסיפורים מוסיקליים - להציג בובות ודמויות מגוונות וצבעוניות (עדיין יש גנים רבים שהבובות בהן רק לבנות לדוגמה)
- מבחינת התוכן המוזיקלי המורים למוזיקה מנגישים שכל אחד שונה ומיוחד, כל אחד תבלין אחר שביחד עושים את המוזיקה יפה יותר (כגון מנגינות שמכילות ניגודים מוזיקליים, תזמורת ושיתוף הפעולה בין כלי נגינה שונים - כל אחד יחיד ומיוחד וביחד יוצרים הרמוניה מיוחדת).

בברכה,

צמרת אביבי

מנכ"לית